

יום העצמאות

חידון ארץ- ישראל - חידון אישי

מטרה:

הכרת הארץ והתמצאות במפה

עזרים:

- "בימבות" (מכוניות לילדים קטנים) כמספר הנציגים
- שלטים עם שמות הכבישים
- כבישים מבריסטול
- שנורקל ומשקפת
- כיפה שחורה עם פאות
- בקבוק יין (כרמל)
- שקיות קניות
- משקפי שמש
- כלי כתיבה
- פחית קולה
- נר נשמה וספר תהילים
- פלאפון
- מקרן שקפים
- ברקו + מסך במידה ומקרינים סרט פתיחה
- לוח ניקוד (+ מחשבון)

הכנה לחידון

סידור האולם:

- במה
- תפאורה
- שולחנות עם מפות לבנות למתמודדים + מעמדים עם שמות המתמודדים
- לשופטים: שולחן, כלי כתיבה, חוברת ובה: מהלך החידון, החומר של החידון, התשובות הנכונות והניקוד על כל תשובה.
- רמקולים לשופטים, למתמודדים ולמנחים.

פרסים מומלצים: שק שינה, אוהל, תרמילים שונים, פנסים, מימיות וכיוב'.

מהלך החידון:

מחלקים לקבוצות ארבעה עותקים של החומר לחידון שבועיים לפני השלב הראשון. (מצורפת חוברת ובה החומר לחידון + שאלות חזרה)

שלב א':

מרכזים את כל הילדים שרוצים להיבחן באולם.

בראש ובראשונה מחלקים להם דף ריק ומבקשים מהם לצייר את מפת ארץ- ישראל.

אוספים את הדפים ומחלקים להם שאלון אמריקאי ומפה עיוורת. (נספח א')

לאחר הבדיקה עולה לשלב השני (שלב ב') ולשלב הסופי (החידון עצמו), הילד שקיבל את מירב

הנקודות מכל קבוצה. (נציג מכל קבוצה)

שלב ב':

◆ שאלה מקדימה- (נספח ב')

כמה שעות לפני החידון מרכזים את המתמודדים שעלו לשלב השני. נותנים להם לענות על שאלה פתוחה ולצייר את מפת ארץ- ישראל. הנקודות שצברו בשאלה זו עולות אתם לחידון.

◆ החידון-

☆ קליפ פתיחה בו המתמודדים מציגים את עצמם ומספרים על מקום מגוריהם.

☆ סבב שאלות פתוחות (נספח ג')

☆ סבב שאלות נכון / לא נכון (נספח ד')

☆ אורחים מזדמנים-

במשימה זו יציגו שני מדריכים, תושבים ממקומות שונים בארץ באמצעות פריטים מייצגים – (ראה כרטיסיות בנספח ה'). על המתמודדים לזהות באיזה עיר מדובר ולמלא בדף התשובות.

בסוף המשימה יעבירו את הדפים לשופטים לבדיקה.

☆ מפה עיוורת-

מחלקים לכל מתמודד מפה (מופיע בחוברת החומר לחידון). עליהם לכתוב ליד כל מספר שמופיע במפה את שם המקום המתאים.

בתום שתי דקות אוספים את הדפים ומוסרים לשופטים לבדיקה.

- שאלה לקבוצה-

בזמן שהמתמודדים עונים מקרינים את השקפים (נספח ו') לכל קבוצה חידה בציורים של שם של עיר בארץ (לאו דוקא מהחומר לחידון). תשובה נכונה מזכה את המתמודד של הקבוצה בחמש נקודות.

לאחר שסיימו כדאי להקרין את המפה שוב ולהראות היכן נמצא כל מקום.

☆ "בימבות"-

למשימה זו יש להכין מראש שלטים ועליהם שמות הכבישים, אותם מצמידים לעמוד עם בסיס. מתחת לכל עמוד יש להכין "כביש" מבריסטול שחור ולהצמיד על כל "בימבה" שם של מתמודד.

המנחה פונה לכל מתמודד לפי הסדר ומקריא לו שאלה (נספח ז'). המתמודד צריך להניח את ה"בימבה" שלו על הכביש המתאים.

לאחר שכל המתמודדים הניחו את ה"בימבות" שלהם על הכבישים מקריא המנחה את התשובות הנכונות ומזכה את המתמודדים בניקוד.

☆ סיכום הנקודות-

המנחה מכריז על הנקודות שצבר כל מתמודד בשאלה המקדימה.

מסכמים את סך הנקודות של כל מתמודד ומכריזים על מקום ראשון, שני, שלישי.

נספח א' – שלב א' – שאלון אמריקאי ומפה עיוורת:

שם: _____

קבוצה: _____

1. איזה הר מגיע עד לים?

- א. הכרמל
- ב. החרמון
- ג. התבור
- ד. הגלבוע

2. בישראל יש ארבע ערים המגדרות ערים גדולות והן:

- א. חיפה, אשדוד, רמת גן, פתח תקוה
- ב. ירושלים, תל-אביב, רמת גן, באר-שבע
- ג. ירושלים, תל-אביב, חיפה, ראשון לציון
- ד. ירושלים, תל-אביב, אילת, נהריה

3. איזו מהערים הבאות היא עיר נמל?

- א. חיפה
- ב. בני ברק
- ג. פתח תקוה
- ד. צפת

4. מהו גבול ישראל במערב?

- א. לבנון
- ב. ירדן
- ג. הים התיכון
- ד. סוריה

5. על איזה הר אפשר לעשות סקי בח'רף?

- א. הכרמל
- ב. הגלבוע
- ג. התבור
- ד. החרמון

6. איזו עיר שוכנת על הגדה המערבית של הכנרת?

- א. צפת
- ב. טבריה
- ג. קרית שמונה
- ד. מטולה

7. לחוף איזה ים שוכנת העיר תל-אביב?

- א. הים התיכון
- ב. הים השחור

ג. ים המלח

ד. הכנרת

8. איזו עיר מכנה "אם המושבות"?

א. רמת גן

ב. בני ברק

ג. ראשון לציון

ד. פתח תקוה

9. בישראל סוגי ישובים שונים. איזה סוג ישוב תוכלו למצוא רק במדינת ישראל?

א. עיר

ב. עירה

ג. קפר

ד. קבוץ

10. עם איזו מדינה אין לישראל גבול?

א. מצרים

ב. ירדן

ג. לבנון

ד. עירק

11. מדוע נקרא כביש הסרגל בשמו?

א. מכיון שהוא מתחיל בצמת הסרגל

ב. מכיון שכשבנו אותו הוא היה הכביש היחיד בארץ שהיה ישר וללא עקולים

ג. מכיון שלמהנדס האנגלי שתכנן אותו קראו סרגל

ד. על שם צמח הסרגליות הצומח לארכו

12. מה הן 4 ערי הקדש?

א. תל-אביב, אשדוד, אשקלון, באר-שבע

ב. ירושלים, חברון, טבריה, צפת

ג. ירושלים, חברון, חיפה, באר-שבע

ד. ירושלים, צפת, נהריה, חולון

13. כביש מספר 90 הוא הכביש הארוך בארץ. הוא מרכב משני כבישים. מהם?

א. כביש הערבה וכביש הבקעה

ב. כביש ירושלים-תל אביב וכביש החוף

ג. כביש חופה ישראל וכביש לטרון-מסמיע

ד. כביש חופה ישראל וכביש הסרגל

14. איזו עיר היא בירת הנגב?

- א. אשדוד
- ב. אשקלון
- ג. נתיבות
- ד. באר-שבע

15. מהיכן מגיעים רוב המים אל הכנרת?

- א. הירדן
- ב. הים התיכון
- ג. ים המלח
- ד. הירקון

16. כיצד נקראה העיר תל-אביב כאשר נוסדה בשנת 1909?

- א. אביבית
- ב. אחזת בית
- ג. אחוזת שרה
- ד. יפו

17. הר הרצל נמצא ב:

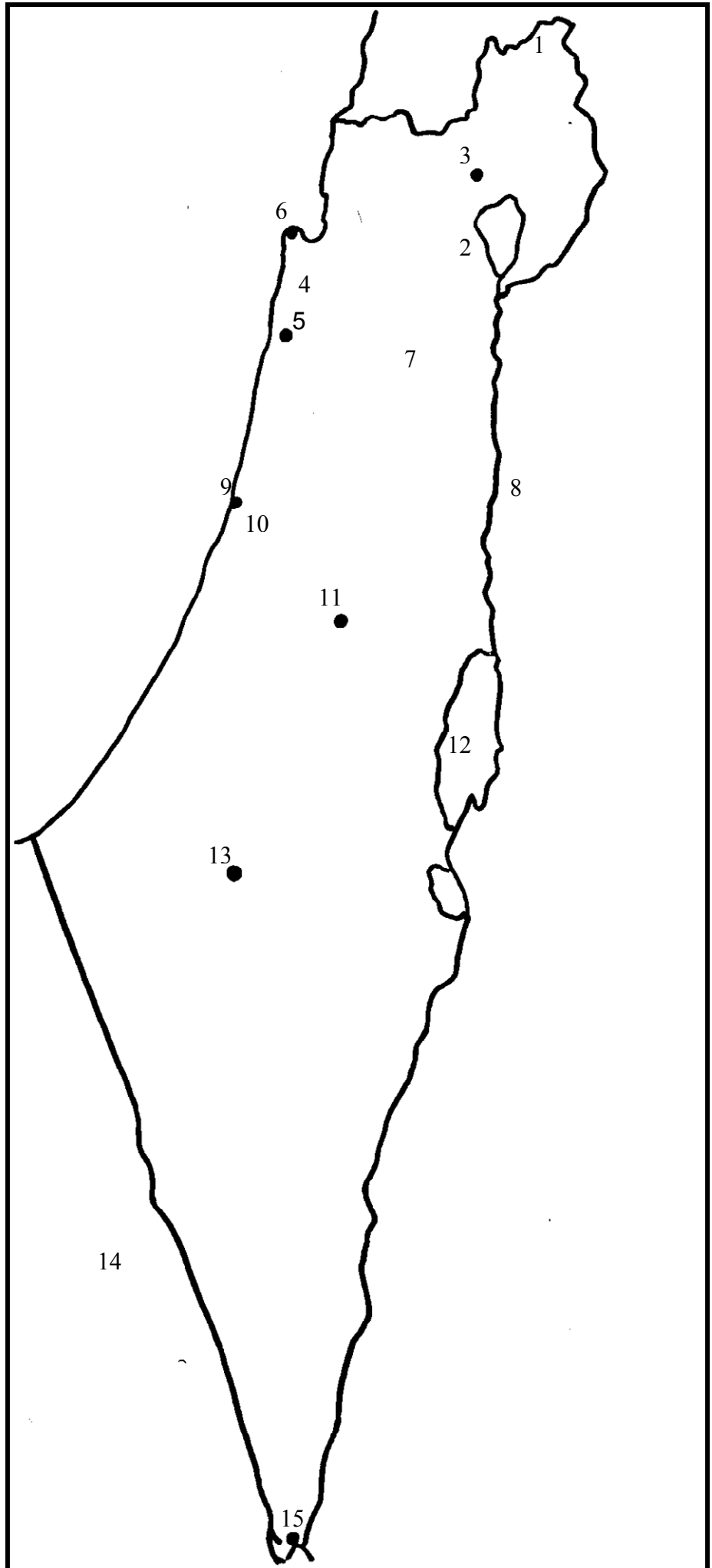
- א. באר-שבע
- ב. חיפה
- ג. תל-אביב
- ד. ירושלים

18. לפניכם מפה עורכת. חברו בין שמות הישובים למקומם על המפה.

מפה עיוורת

- התאם מספרים לפי
המקום במפה.
בחר 5 מקומות.
ים המלח-
תל אביב-
טבריה-
מצרים-
חרמון-
אילת-
גלבוע-
כרמל-
בני ברק-
באר שבע-
זכרון יעקב-
ירושלים-
חיפה-
צפת-
נהר הירדן-

נספח ב' – שלב ב' - שאלה מקדימה

שם: _____

בחר אחת משתי השאלות הבאות וענה עליהם:

קבוצה: _____

1. מה הם סוגי הישוב בארץ.
כתב מספר מלים על כל סוג ישוב.
בחר שלוש ערים בישראל וכתב על כל עיר מה ידוע לך עליה.
2. מקורות מים בארץ-
בחר שלוש מקורות מים בארץ וכתב את הידוע לך עליהם.

שלב סופי - החידון

נספח ג' – סבב שאלות פתוחות

1. כמה ערים בארץ מוגדרות ערים גדולות, ומהן?
2. מנה שתי ערי נמל שנמצאות בארץ.
3. באיזו עיר ענפי הכלכלה המרכזיים הם גידול גפנים ותעשיית יין?
4. איזו עיר מכונה "בירת הנגב"?
5. מהו שמה של הימה הנמצאת בעיר טבריה?
6. איזה ים נמצא במקום הכי נמוך על פני כדור הארץ?
7. כיצד מובלים / מגיעים מי השתייה מהכינרת לכל רחבי הארץ?
8. עם איזו מדינה יש לנו גבול בצפון?
9. עם איזו מדינה יש לנו גבול במזרח?
10. איזה הר במדינה קרוי על שמו של חוזה המדינה?
11. מהו הכביש היחיד במדינה שסלול לא מאספלט, ומאיזה חומר הוא סלול?
12. איזה כביש מכונה האוטוסטרדה?
13. מהו הכביש היחיד בארץ שהנסיעה בו כרוכה בתשלום?
14. לפי מה מספרו את הכבישים בארץ?

נספח ד' – סבב שאלות נכון / לא נכון:

1. העיר פתח- תקוה נחשבת לעיר קודש. (לא נכון)
2. אחד מהרובעים בעיר העתיקה בירושלים הוא הרובע הדרוזי. (לא נכון)
3. חיפה היא העיר השלישית בגודלה בארץ. (נכון)
4. העיר שנקראה בתחילה "אחוזת בית" היא בני ברק. (לא נכון)
5. למדינת ישראל יש גבול במערב עם ירדן. (לא נכון)
6. בהר הכרמל נמצא אתר סקי. (נכון)
7. נהר הירדן מהווה גבול בין ארץ- ישראל למצרים. (לא נכון)
8. בכביש בין- עירוני מותר לנסוע במהירות מירבית של 70 קמ"ש. (לא נכון)
9. בכביש עירוני המהירות המירבית המותרת היא 70 קמ"ש. (לא נכון)
10. כביש מספר 90 מורכב מכביש הבקעה וכביש הסרגל. (לא נכון)
11. נתיבי איילון נקראים כך על שם שמעון איילון שתיכנן אותם. (לא נכון)
12. בכביש מספר 90 מותר לנסוע במהירות של 110 קמ"ש. (לא נכון)

נספח ה' – אורחים מזדמנים (כרטיסיות)

<p align="center">אביצייס: אשקפת וטניקא</p> <p>בדיוק אני מגיע מהמצפה התת ימי, כמה סוגי דגים יש שם, לא להאמין!!! אתם יודעים איך להגיע אלינו, נכון? אנחנו נמצאים בקצה הדרומי של המדינה. תבואו נסדר לכם עבודה בנמל.(אילת)</p>	<p align="center">אביצייס: כינה עם פאות, פחית קאזע</p> <p>בואו תעשו אצלי שבת, ותראו איזה יופי של עיר. נלך להתפלל בישיבת פונוביץ', נטייל בערב ברחוב רבי עקיבא. אין מכוניות, כולם דתיים. ואם תהיו צמאים, ב"ה קוקה- קולה לא חסר אצלנו.(בני ברק)</p>
<p align="center">אביצייס: קהוק ין יינות כמאל</p> <p>שלום! אני מזמין, ככה קראו למושבה שלנו כשהיא נוסדה בשנת 1882. אני גנן בגני הברון רוטשילד, הברון שלקח חסות על המושבה. עברתי עכשיו ביקב וקניתי יין לשבת. (זכרון יעקב)</p>	<p align="center">אביצייס: ני נאנה סקר תגזיס</p> <p>מה אני אגיד לכם, אין כמו העיר שלנו, לפתוח כל יום את החלון ולראות את הכינרת. אם תגורו פה, תוכלו כל יום כמוני ללכת לקבר של רבי מאיר בעל הנס, להדליק נר ולהגיד תהילים. (טבריה)</p>
<p>הוי, איזה יום היה לי, עכשיו חזרתי עם הבן שלי מבית החולים. אתם יודעים, אצלנו בעיר נמצא בית החולים הגדול במזרח התיכון. היה לו חום כזה גבוה, זה הזכיר לי את הסיפורים על סבא של סבא שלי שחלה בקדחת ונאלץ לעזוב את המושבה. (פתח תקווה)</p>	<p align="center">אביצייס: שקיות של קניות, אשקפי שיש</p> <p>שלום! אני מ"אחוזת בית" ככה קראו לעיר שלנו כשהיא נוסדה. היום כבר יש לה שם אחר. אומרים שזו עיר ללא הפסקה. הבוקר ערכתי קניות בקניון עזריאלי ואז ראיתי הצגה ב"בימה", קפצתי למוזיאון ארץ- ישראל ובערב יש לי קונצרט של התזמורת הפילהרמונית. והכל כאן בתוך העיר! (תל אביב)</p>
	<p align="center">אביצייס: פאפון</p> <p>הלו, אמא את יכולה לבוא לאסוף אותי. פיספסתי את האוטובוס האחרון. איפה אני? אני לא יודעת בדיוק, אני רואה פה הר ים ונמל והמון בתי חרושת, וגם בנין גבוה של אוניברסיטה. (חיפה)</p>

אורחים מזדמנים - דף תשובות לדוגמא (יש להגדיל לדף שלם)

_____	.1
_____	.2
_____	.3
_____	.4
_____	.5
_____	.6
_____	.7

בהצלחה

נספח ו' - שקפים לקבוצות (יש להתאים לכל קבוצה לפי רמת הקושי)

<p>2</p>	<p>1</p>
<p>4</p> <p>תשרי, חשוון, כסלו, טבת, שבט —, ניסן, אייר, סיון, תמוז, אב, אלול.</p>	<p>3</p>
<p>6</p> <p>ב=ח</p>	<p>5</p>
<p>8</p>	<p>7</p>
<p>10</p>	<p>9</p>

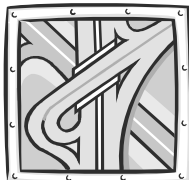
פתרונות לשקפים:

1. ראשון לציון
2. אור עקיבא
3. קיסריה
4. הר אדר
5. בני ברק
6. פרדס חנה
7. כפר סבא
8. טירת הכרמל
9. ראש העין

נספח ז' – "בימבות" – שאלות על כבישים בארץ:

1. אתה רוצה להראות לילדיך את הכביש היחידי בארץ שסלול מבטון. באיזה כביש תיסע? (כביש לטרון – מסמיה)
2. אתה גר בעפולה ורוצה לנסוע לבקר חבר ב"אחוזת שרה". באיזה כביש תיסע? (כביש גהה או כביש 6)
3. אתה גר באילת. רופא המשפחה המליץ לך לנסוע לים המלח. באיזה כביש תיסע? (כביש הערבה)
4. אתה רוצה לנסוע מחדרה לנתניה בכביש מהיר ללא רמזורים. באיזה כביש תבחר? (כביש החוף)
5. אוף, איזה כביש משעמם! אין פניות, אין עיקולים, כל הזמן נוסעים ישר. הנח את הבימבה בכביש שאתה נמצא בו! (כביש הסרגל)
6. הינך איש עסקים מצליח מאוד. אתה נמצא בתל אביב וממהר לפגישה בירושלים. באיזה כביש תיסע? (כביש מס' 1 – תל אביב ירושלים)
7. הינך חניך ב"אחוזת שרה", אתה צריך לנסוע לבדיקות ב"תל השומר". באיזה כביש תיסע? (כביש גהה)
8. אתה נוסע לשבת עם המשפחה מתל אביב לחדרה. בדרך אתה מתכוון להראות לילדיך את הים. באיזה כביש תיסע? (כביש החוף)
9. אתה גר בטבריה זכית בסוף שבוע חינום בים המלח. באיזה כביש תיסע? (כביש הבקעה)
10. אתה צריך לנסוע מצומת מגידו לעפולה. באיזה כביש תיסע? (כביש הסרגל)
11. לפני שבוע נסעתי בכביש ללא פקקים. היום קיבלתי לביתי מכתב ובו סכום שעליי לשלם על הנסיעה בכביש. הנח את ה"בימבה" על הכביש בו נסעתי. (כביש 6, חוצה ישראל)

בעמוד הבא – תעודה לדוגמא ←

"קום והתהלך בארץ"

וזאת לתשודה

כי

השתתף בחידון בנושא:

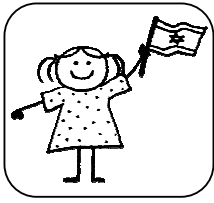
"הכרת ארץ-ישראל והתמצאות במפה"

כל הכבוד!

יום העצמאות

חומר לחידון יום העצמאות

ילדים יקרים!

לפניכם החומר לחידון בנושא הפּרַת מפת ארץ ישראל. לחידון שני שלבים:

שלב א:

שאלון בכתב ובו שאלות אמריקאיות, התמצאות במפה עיוורת וציור מפת המדינה.

בשלב זה יכולים להשתתף כל הילדים המעוניינים.

שלב ב:

לשלב זה יעלו 12 ילדים, נציג מפל קבוצה. הוא יתקיים בחדר האוכל בפני כל ילדי הפנימיה.

דרישות החידון הן:

שליטה בחומר הפתוב.

לדעת לצייר את מפת ארץ ישראל כפי שהיא מצוּרַת בדרך האחרון.

שליטה במפה העיוורת, תנתן לכם מפה ריקה, עליכם לדעת היכן נמצאים כל הישובים, ההרים, הגבולות ומקורות המים שרשומים.

בהצלחה!

הישובים לסוגיהם

מפת הישובים של ארץ-ישראל מגוונת וצפופה. היא מרכיבת מישובים מסוגים שונים ובגדלים שונים- חלקם דומים לישובים מסוגם בעולם, ואחרים יחודיים למדינת ישראל. את המגוון הגדול של צורות הישוב בישראל ממינים לשתי קבוצות עקרוניות: ישובים עירוניים וערים וישובים כפריים.

ערים וישובים עירוניים בישראל-

ישובים גדולים, מבחינים ביניהם בעקר על פי מספר התושבים. ישוב שמתגוררים בו למעלה מ- 2000 תושבים מגדר כיישוב עירוני. כאשר מספר התושבים ביישוב עירוני מגיע ל- 20,000 נשקלת האפשרות להגדירו כעיר. עיר שמספר תושביה עולה על 200 אלף, מגדרת בישראל כ"עיר גדולה". בארץ יש רק 4 ערים שמגדרות ערים גדולות: ירושלים, תל-אביב, חיפה וראשון לציון.

ישובים כפריים-

ישובים קטנים שמתגוררים בהם עד 2000 תושבים וביניהם: הקבוץ, המושב, המושבה, הישוב הקהילתי והכפר. בעבר היו רבם ישובים חקלאיים אך כיום רוב תושביהם אינם עוסקים בחקלאות אך יש להם אופי כפרי, בתים צמודי קרקע, צפיפות בניה נמוכה ושטחים פתוחים רבים. הישובים הכפריים פרוסים על פני רוב שטחה של המדינה רובם בצפון הארץ ובמרכזה ומעוטם בכמה אזורים בצפון הנגב ובערבה.

הקבוץ- הקבוץ הוא צורת ישוב ישראלית יחודית, שהוקמה במטרה להגשים את הציפיות באמצעות חיי שתוף, שיוון ועסוק בחקלאות.

המושב- ישוב שהוקם על קרקע ששייכת למדינה, ותושביו התפרנסו בעקר מחקלאות. בין חברי המושב היה שתוף ברכישת הציוד ובשוק התוצרת, ואלו היצור והצריכה התבצעו על ידי כל משפחה בנפרד. כיום השתוף בין התושבים מועט, ומקורות הפרנסה מגוונים.

צָרִים בְּמִדְיַת יִשְׂרָאֵל-

חִפָּה-

עיר נמל ותעשייה השוכנת בצפון הארץ. מקומה הגאוגרפי של חִפָּה מעניק לה תכונות יחודיות בין ערי ישראל, מתקיים בה שלוב נדיר של הר וים היוצרים יחד מפרץ טבעי גדול מדות. חִפָּה היא העיר השלישית בגדלה. יש בה מוסדות השכלה ותרבות רבים, ביניהם: הטכניון, אוניברסיטת חִפָּה, מוזיאון המדע והגנים הבאיים. חִפָּה היא עיר נמל ותעשייה והיא מקפת בתי חרושת רבים. כשאתם נמצאים בחִפָּה כדאי לכם לבקר ב: חוף הים, קרית הטכניון, הגנים הבאיים והרכבת התחתית.

בְּנֵי בְּרֵק-

עיר במרכז הארץ בין רמת-גן ממערב ופתח-תקוה במזרח. העיר של ימינו נוסדה ב-1924. מיסודה ועד היום הנה בעלת צביון דתי. במקום ישיבות רבות. ענפי הפלכלה העקריים בעיר הם: תעשייה, שרותים ומסחר. כשאתם נמצאים בבני-ברק כדאי לכם לבקר ב: מרכז המבקרים של קוקה-קולה, רחוב ר' עקיבא, ישיבת פונוביץ ואחוזת שרה.

זְכָרוֹן יַעֲקֹב-

ישוב הנמצא בדרום הר הכרמל. נוסדה כמושבה בשנת 1882 ונקראה בתחלה "זמרין" כשם הכפר הערבי הסמוך. כעבור שנתים עברה המושבה של א הצליחה להחזיק מעמד לחסותו של הברון רוטשילד, שחזק את כלכלת המושבה על-ידי גדולי גפנים והקמת יקב גדול. ענפי הפלכלה העקריים בזכרון הם: גדולי גפנים ותעשיית יין, מטעים, מפעלי תעשייה, הארחה ונופש. כשאתם נמצאים בזכרון כדאי לכם לבקר ב: יקב, גני הברון רוטשילד, בית אהרונסון.

אילת-

אילת שוכנת בקצה הדרומי של המדינה, על מפרץ ים סוף, בקצה אזור הערבה ועל גבול מדבר סיני במקום בו נפגשים 4 גבולות ישראל עם ירדן, מצרים וערב הסעודית. אילת נוסדה בשנת 1949. כיום היא מונה כ-50,000 תושבים והנה עיר תירותית אליה מגיעים תיירים מהארץ ומהעולם. תושבי העיר מתפרנסים חלקם מעבודות בנמל ומתירות. קשאתם נמצאים באילת כדאי לכם לבקר ב: הרי אילת, המצפה התת-ימי וחוף הים.

באר שבע-

העיר באר- שבע שוכנת בצפון הנגב. באר- שבע נוסדה בשנת 1948 ועברה עליות ומוכרות בכל שנות קיומה, כאשר בשנים האחרונות התפתחה בצורה משמעותית ביותר. פתוח העיר המתקדם הוא מה שהפך את העיר באר- שבע ל"בירת הנגב". בבאר- שבע הוקמה על-פי החלטתה של מדינת ישראל אוניברסיטת בן- גוריון בנגב. האוניברסיטה קבעה את דרכה על- פי חזונו של דוד בן- גוריון, ראש ממשלתה הראשון של מדינת ישראל, אשר האמין שהתפתחותה של המדינה קשורה עם התפתחותו של הנגב. כאשר אתם נמצאים בבאר- שבע כדאי לכם לבקר ב: תיאטרון באר- שבע, באר אברהם.

טבריה-

העיר שוכנת על הגדה המערבית של אגם הכנרת. טבריה היא בירת הגליל המזרחי והתחתון. טבריה היא העיר הראשונה מבין הערים שגרו בהם יהודים וערבים יחד, ששחררה במלחמת השחרור. קשאתם נמצאים בטבריה כדאי לכם לבקר ב: מעינות המרפא של חמי טבריה, כנרת, פארק המים חוף גיא, קבר ר' מאיר בעל הנס.

תל אביב-

עיר במרכז הארץ לחוף הים התיכון.

תל-אביב היא העיר העברית הראשונה שהוקמה בארץ ישראל. העיר נוסדה ב-1909 ונקראה בתחילה "אחזת בית".

בה' באיר תש"ח הכרז בתל-אביב על הקמת מדינת-ישראל.

תל-אביב היא המרכז הכלכלי של המדינה. יש בה גם מוסדות תרבות, אמנות ובדור. ביניהם: אוניברסיטת תל-אביב, רוב התיאטראות, התזמורת הפילהרמונית, מוזיאונים לסוגיהם ועוד.

קשאתם נמצאים בתל-אביב נדאי לכם לבקר ב:

מוזיאון ארץ-ישראל, כפר המדינה, מרכז עזריאלי, תאטרון הבימה, יד אליהו, לונה פארק.

צפת-

עיר בגליל העליון מצפון לפנת.

היא אחת מארבעת ערי הקדש (ירושלים, חברון, טבריה, צפת), ולכן מלאה תפקידים חשובים בתולדות ארץ ישראל, העם היהודי והדת היהודית.

צפת היא עיר הקבלה והמסתורין ובעבר שמשה כבירת הגליל.

קשאתם נמצאים בצפת נדאי לכם לבקר ב:

בית הקברות היהודי, בית כנסת האר"י, קרית האמנים, נרות צפת.

פתח תקוה-

עיר במרכז הארץ ממזרח לתל-אביב.

היא נוסדה ב-1878 בידי קבוצת יהודים חרדים מירושלים על אדמות ביצה. היא מכונה "אם המושבות" בגלל שהיתה המושבה היהודית הראשונה בארץ-ישראל. בגלל מחלת הקדחת נאלצו המיסדים לעזוב את המושבה ורק לאחר יבוש הביצות חזרו להתישב בה. בעיר נמצא בית החולים לילדים "שניידר" הגדול במזרח התיכון.

ירושלים-

עיר הבירה של ישראל, המרכז הלאומי, הדתי והרוחני של העם היהודי לדורותיו. שוכנת בהרי יהודה, ממערב לים המלח. ירושלים היא העיר הקדושה ביותר ליהודים, ואחת הערים הקדושות לבני הדת הנוצרית והמוסלמית.

העיר מתחלקת לעיר העתיקה המוקפת חומה, ולעיר החדשה מחוץ לחומות.

בעיר העתיקה ארבעה רובעים: 1. היהודי

2. הארמני

3. המוסלמי

4. הנוצרי

לעמיתה, העיר החדשה בנויה שכונות שכונות, יהודיות, ערביות ומעורבות.

ענפי הפלפלה העיקריים הם: תיירות, תעשייה ומלאכה.

כשאתם נמצאים בירושלים כדאי לכם לבקר ב:

הכותל, משכן הכנסת, יד ושם, טחנת הקמח, בית המשפט העליון, מגדל דוד ועוד.

גבולות מדינת ישראל-

בין כל שתי מדינות יש גבול משותף שהוא הקו המפריד ביניהן. לעתים קו זה הוא קו הבולט באופן טבעי בשטח, כמו נהר העובר בין שתי מדינות, ולפעמים זהו קו המסרטט במפה בלבד.

לדגמא נהר הירדן הנו גבול טבעי ביננו לבין ירדן. גבול ישראל מצרים הוא גבול שהוחלט עליו והנו מסרטט במפה.

אלו הן המדינות אתן גובלת ישראל:

בצפון- לבנון

בצפון מזרח- סוריה

במזרח- ירדן

בדרום מערב- מצרים

במערב- ים התיכון

הרים בארץ

הר הרצל-

ההר מתנשא במערב ירושלים ומורדותיו מכסים ביער ירושלים מכל עבר, חוץ מאשר בצדו המזרחי.

ההר הוא מתחם הזכרון של גדולי האמה, מנהיגי הישוב ולוחמי התקומה. לצדו שוכן בית הקברות הצבאי לחללי צה"ל.

הכרמל-

פסגת הכרמל נמצאת ליד עוספייה.

הכרמל הוא ההר היחיד בישראל המגיע עד לים. בגלל קרבתו לים, הרקס מלא בנחלים רבים ותלולים. פזורים עליו ישובים רבים: יהודיים, דרוזיים וערביים.

חלק גדול מהכרמל הכרז כגן לאומי. מצויים בו כמה אתרים עתיקים, ביניהם מערות של האדם הקדמון. תופעת הטבע הבולטת ביותר בכרמל היא הח'רש המפתח הצומח בו. הכרמל הוא אזור נפלא לטיולי טבע בגלל ששטחים רבים בו נותרו טבעיים והאזור בכלל חוץ מהעיר חיפה נותר כפרי באפיו.

החרמון-

רקס ההרים הגבוה בתחומי ארץ-ישראל. נמצא בצפון הארץ בגבול ישראל-לבנון-סוריה. שיא גבהו נמצא מחוץ לשליטתה של ישראל. רבו של החרמון הכרז שמורת טבע. בח'רף מתכסה החרמון בשלג. במקום אתר נופש וספורט חורף.

הגלבוע-

ממערב לעמק בית-שאן מתרומם רקס הר המתנשא כ- 500 מטרים מעל לעמקים שמתחתיו: זהו הר הגלבוע.

ההר מתיחד במצוק תלול ורם המתנשא כחומה מעל עמקי הצפון. בהר עצמו כמעט אין מים, אך למרגלותיו מעינות עשירים ביותר, המשקים את שדות עמק יזרעאל. מצויים בו של'שה ישובים יהודיים: מעלה גלבוע, נח"ל מלכישוע ונורית. שטחים גדולים מההר כסו יערות, שנטעו בידי הקרן הקיימת לישראל, וחלקים ממנו הכרזו שמורות טבע.

מקורות מים בארץ-

ים המלח-

ים המלח הנו ימה מלוחה בדרום הארץ. ים המלח נמצא במקום היבשתי הנמוך ביותר על פני כדור הארץ. מקורות מימיו הם הירדן, נחל זרד, נחל ארנון ונחלים נוספים. מליחות המים הגבוהה כמעט אינה מאפשרת חיים ומכאן כנויו "ים המות". המעינות לא רך חופיו מצטיינים בח'ם מימיהם ובתכולתם המינרלית (גפרית ועוד), ומשמשים אתרי נופש ומרפא.

הים התיכון-

ים גדול בין אירופה בצפון, אסיה במזרח ואפריקה בדרום. הים התיכון הוא היחיד בעולם ששלוש יבשות מקיפות אותו וחמש עשרה מדינות סובבות אותו. זה הים שלנו, הים שלחופו שוכנות תל-אביב וחיפה וגם אלכסנדריה, איסטנבול, ונציה, ברצלונה ועוד ערים רבות. השם תיכון מגיע מהמלים 'תוך' ו'תוך' שפירושם אמצע, מרכז, פנים.

כנרת-

הכנרת היא מקור המים העלי החשוב ביותר בישראל. יחסית לאגמים אחרים בעולם, הכנרת היא אגם ל'א גדול במיוחד אבל היא אגם המים המתוקים הנמוך ביותר בעולם. ר'ב המים מגיעים לכנרת מנהר הירדן. הירדן מזון משל'שה יובלים: נחל דן, החצבני והבניאס. את מי הכנרת שואבים בכמות גדולה ומזרימים אותם לכל רחבי הארץ- עד הדרום- באמצעות המוביל הארצי. ג'בה המים בכנרת אינו קבוע, והוא משתנה בהתאם לכמות המים הנכנסת אליה ולכמות המים היוצאת ממנה. הגופים המפקדים על הכנרת, מקפידים על ג'בה המים בכנרת. ג'בה זה נקרא: מפלס הכנרת. להקפדה זו יש חשיבות רבה: במפלס גבוה מדי המים מציפים את הסביבה, ובמפלס נמוך מדי איכות המים נפגמת.

לכן, נקבעו שני קווים אדומים (דמיוניים):

הקו האדום העליון -

אם, בשנים גשומות במיוחד, מי הפננת מגיעים לקו האדום העליון (וזה קורה לעתים נדירות), פותחים את סכר דגניה, הנמצא בדרום הפננת, ומזרימים את עודפי המים אל הירדן הדרומי.

הקו האדום התחתון -

הקו האדום התחתון של הפננת נקבע כמפלס הנמוך ביותר של מי הפננת שמתחתיו עלול להגרם נזק כבד לאיכות המים ולמערכות החיים בפננת. במדה ומפלס הפננת מגיע לקו האדום התחתון, מפסיקים את שאיבת המים מהאגם.

נהר הירדן-

הנהר הגדול ביותר בתחומי ארץ- ישראל, ארכו כ- 250 ק"מ. הוא "יורד" מהצפון דרומה וזה אולי מקור שמו.

נשפכים אליו נחל חרמון, נחל דן ונחל שניר. בהמשך דרכו לים הפננת וליים המלח נשפכים אליו נחלים נוספים, ממזרח וממערב, הגדול בהם הוא הירמוך. נהר הירדן מהווה גבול ביננו לבין מדינת ירדן.

כְּבִישֵׁים בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל

הכְּבִישֵׁים בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מְחֻלָּקִים לְשָׁנֵי סוּגִים:

- א. כְּבִישֵׁים עִירוֹנִיִּים- כְּבִישֵׁים שְׁנֵם צְאִים בְּתוֹךְ עָרִים וְהַמְהִירוֹת הַמְרֻבֵּית הַמְתַּרְת לְנִסְיָעָה בָּהֶם הִיא 50 ק"מ"ש.
- ב. כְּבִישֵׁים בֵּין עִירוֹנִיִּים- כְּבִישֵׁים הַמְחַבְרִים בֵּין עָרִים שׁוֹנוֹת בְּאֶרֶץ. הַמְהִירוֹת הַמְרֻבֵּית הַמְתַּרְת לְנִסְיָעָה בָּהֶם הִיא 90 ק"מ"ש, וְלִכֵּן הֵם נִקְרָאִים כְּבִישֵׁים מְהִירִים.

הַכְּבִישֵׁים בְּמְדִינַת יִשְׂרָאֵל קִבְלוּ מִסְפָּרִים וְשִׁמוֹת. הַמְסַפּוֹר שֶׁל הַכְּבִישֵׁים נִקְבַּע לְפִי קוֹי הָאֶרֶץ וְהָרֶחֱבָה שֶׁל מְדִינַת יִשְׂרָאֵל, כְּאֲשֶׁר הַמְסַפָּרִים הָאֵי-זוּגִיִּים נִתְּנוּ לְכְּבִישֵׁים לְרֶחֱבָה הָאֶרֶץ, וְהַמְסַפָּרִים הַזּוּגִיִּים לְכְּבִישֵׁים לְאֶרֶץ הָאֶרֶץ. הַשִּׁמוֹת בְּדֶרֶךְ-כָּלל נִתְּנוּ לְפִי הַמְקוֹמוֹת שְׂאֵלֵיהֶם הַכְּבִישֵׁים מוֹבִילִים (כְּבִישׁ אֲשֶׁדוּד- יְרוּשָׁלַיִם וכו'...).

הַכְּבִישֵׁים בְּמְדִינַת יִשְׂרָאֵל סְלוּלִים עַל-יְדֵי אֲסֶפֶלֶט וְיִשְׁנוּ כְּבִישׁ אֶחָד בְּמְדִינָה הַסְּלוּל עַל-יְדֵי בְּטוֹן, מְכִיּוֹן שֶׁהַקְּרָקַע בְּמְקוֹם בוֹ הַכְּבִישׁ עוֹבֵר לֹא מִתְאַיְמָה לְסְלִילָה בְּאֲסֶפֶלֶט.

כְּבִישֵׁים מְרֻכְזִים וּמְסֻפָּרִים-

כְּבִישׁ אֶהָ- כְּבִישׁ מְסֻפָּר 4:

הַכְּבִישׁ שְׁעוֹבֵר לַיָּד הַפְּנִימִיָּה שְׁלֵנוּ.

כְּבִישׁ זֶה הוּא הַכְּבִישׁ הַיֵּשֵׁן הַמְּחַבֵּר אֶת חִיפָה עִם תֵּל- אָבִיב עוֹבֵר בְּעֻפּוּלָה, חֲדָרָה, בֵּית- לַיָּד, צִמָּת רַעֲנָנָה, פְּתַח- תְּקוּהָ עַד בֵּית-חֹלִים תֵּל- הַשׁוֹמֵר.
זֶהוּ כְּבִישׁ מְהִיר.

כְּבִישׁ הַחוּף- כְּבִישׁ מְסֻפָּר 2:

כְּבִישׁ מְהִיר, יְדוּעַ בְּכַנְיֹוֹ הָאוֹטוֹסְטְרָדָה.

יֹוצֵא מִחִיפָה וְעוֹבֵר לֹא רֶךְ חוּף הַיָּם הַתִּיכוֹן (וּמְכָאן שְׁמוֹ), דֶּרֶךְ חֲדָרָה, קִיסְרִיָּה, נִתְּנָה עַד צִמָּת גְּלִילוֹת בְּהַרְצִלְיָה וּמִתְחַבֵּר לְכְּנִיסָה לְתֵל- אָבִיב. זֶהוּ כְּבִישׁ לֹא רַמְזוּרִים כָּלֵל.

כְּבִישׁ הַסְּרָגֵל- כְּבִישׁ מְסֻפָּר 65:

כְּבִישׁ הַמְּמַקֵּם בְּצִפּוֹן הָאֶרֶץ. הוּא מִתְחִיל בְּצִמָּת מְגִדוֹ וְנִגְמַר בְּעֻפּוּלָה. הוּא הַכְּבִישׁ הַיָּחִיד שֶׁהִיָּה בְּזַמְנֹו בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶעְקוּלִים, וּמְכָאן שְׁמוֹ "הַסְּרָגֵל".

כְּבִישׁ חוּצָה יִשְׂרָאֵל- כְּבִישׁ 6:

כְּבִישׁ שֶׁנִּסְלַל לְאַחֲרוֹנָה וּמִטְרָתוֹ לְחֶסֶךְ אֶת כָּל הַפְּקָקִים בְּמֶרְכֵז הָאֶרֶץ.
כְּשֶׁמוֹ כֵּן הוּא- חוּצָה אֶת יִשְׂרָאֵל מִהַצִּפּוֹן דֶּרֶךְ מְרֻכְזַת הָאֶרֶץ לְדָרוֹם. הוּא יֹוצֵא בְּצִפּוֹן מִנְחַל עִירוֹן וְעוֹבֵר בְּמֶרְכֵז הָאֶרֶץ עַד לְצִמָּת מְסַמִּיעַ שְׁבַדְרֵךְ. לְכְּבִישׁ יֵשׁ כְּנִיסוֹת וַיִּצְאוֹת לַיָּד הָעָרִים הַגְּדוּלוֹת בְּכָל הָאֶרֶץ, וּמִתְחַבֵּר לְכָל הַכְּבִישִׁים הַמְּרֻכְזִים שְׁבַאֲרֵץ. לְמִשְׁלָ: אֵילוֹן, גְּהָה, יְרוּשָׁלַיִם-תֵּל אָבִיב וכו')

☞ הַנְּסִיעָה עַל כְּבִישׁ זֶה כְּרוּכָה בְּתִשְׁלוֹם וְהוּא נִקְרָא "כְּבִישׁ אֶגְרָה" (-מְצַלְמוֹת מְצַלְמוֹת אֶת הַמְּסֻפָּר שֶׁל הַרְכָּב וְהַחֲשֻׁבוֹן נִשְׁלַח הַבֵּיתָה לְתִשְׁלוֹם בְּדֹאֵר)

כְּבִישׁ מְסֻפָּר 3- לְטָרוֹן מְסַמִּיעַ:

כְּבִישׁ שֶׁמְחַבֵּר אֶת צִמָּת לְטָרוֹן שְׁבַדְרֵךְ לִירוּשָׁלַיִם עִם צִמָּת מְסַמִּיעַ- רָאם, שְׁבַכְּנִיסָה לְדָרוֹם הָאֶרֶץ.

זֶהוּ הַכְּבִישׁ הַיָּחִידִי בְּאֶרֶץ שְׁסֻלוֹל מְבִטוֹן וְלֹא מְאֻסְפֵּלֵט.

כְּבִישׁ מִסְפָּר 90 - אֵילַת טְבֵרְיָה:

הַכְּבִישׁ הַכִּי אַרְךְ בְּאֶרֶץ.

יֹצֵא מֵאֵילַת וּמֵגִיעַ לְטְבֵרְיָה וְהוּא מְרַכֵּב מִשְׁנֵי כְּבִישִׁים: כְּבִישׁ הָעֶרְבָה שִׁיּוֹצֵא מֵאֵילַת וּמֵגִיעַ עַד יָם הַמֶּלַח, וְכְבִישׁ הַבְּקָעָה שִׁיּוֹצֵא מִיָּם הַמֶּלַח וּמֵגִיעַ עַד טְבֵרְיָה לְצַמַּח בְּדָרוֹם הַכְּנָרֶת.

נְתִיבֵי אֵילֹן - כְּבִישׁ מִסְפָּר 20:

נְתִיבֵי הַכְּנִיסָה וְהַיְצִיָּאָה הָרֵאשִׁיִּים מֵהָעִיר תֵּל- אַבִּיב. הֵם נִקְרָאִים בְּשֵׁם זֶה עַל- שֵׁם נַחַל אֵילֹן.

כְּבִישׁ יְרוּשָׁלַיִם - תֵּל אַבִּיב - כְּבִישׁ מִסְפָּר 1:

הַכְּבִישׁ שֶׁמַּחֲבֵר אֶת יְרוּשָׁלַיִם עִם תֵּל- אַבִּיב דֶּרֶךְ נְתִיבֵי אֵילֹן.

📍 הַכְּבִישִׁים הַיְחִידִים בְּאֶרֶץ שְׂמֹנֶת לֶנֶס עֲבָהֵם בְּמֵהִירוֹת מְרֵבִית שֶׁל 100 קמ"ש הֵם:

כְּבִישׁ יְרוּשָׁלַיִם - תֵּל אַבִּיב וְכְבִישׁ אֲשֶׁדוּד - תֵּל אַבִּיב.

סוריה

לבנון

חיפה והקריות

ערי הצפון

הים התיכון

גוש דן

ערי המרכז

ירושלים

ערי אזור ירושלים

באר שבע

ערי הדרום

ירדן

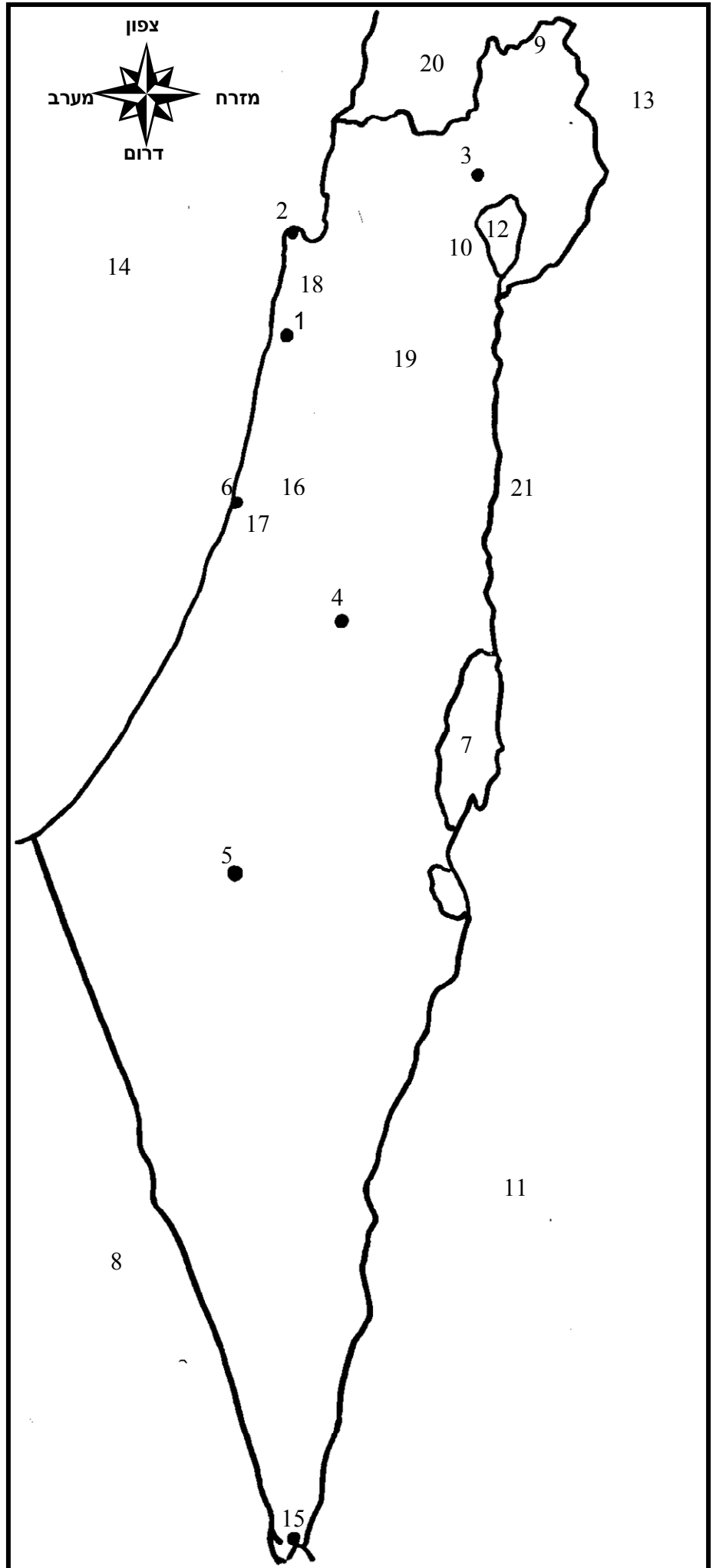
מצרים

מפה עיוורת

התאם מספרים לפי המיקום
במפה.

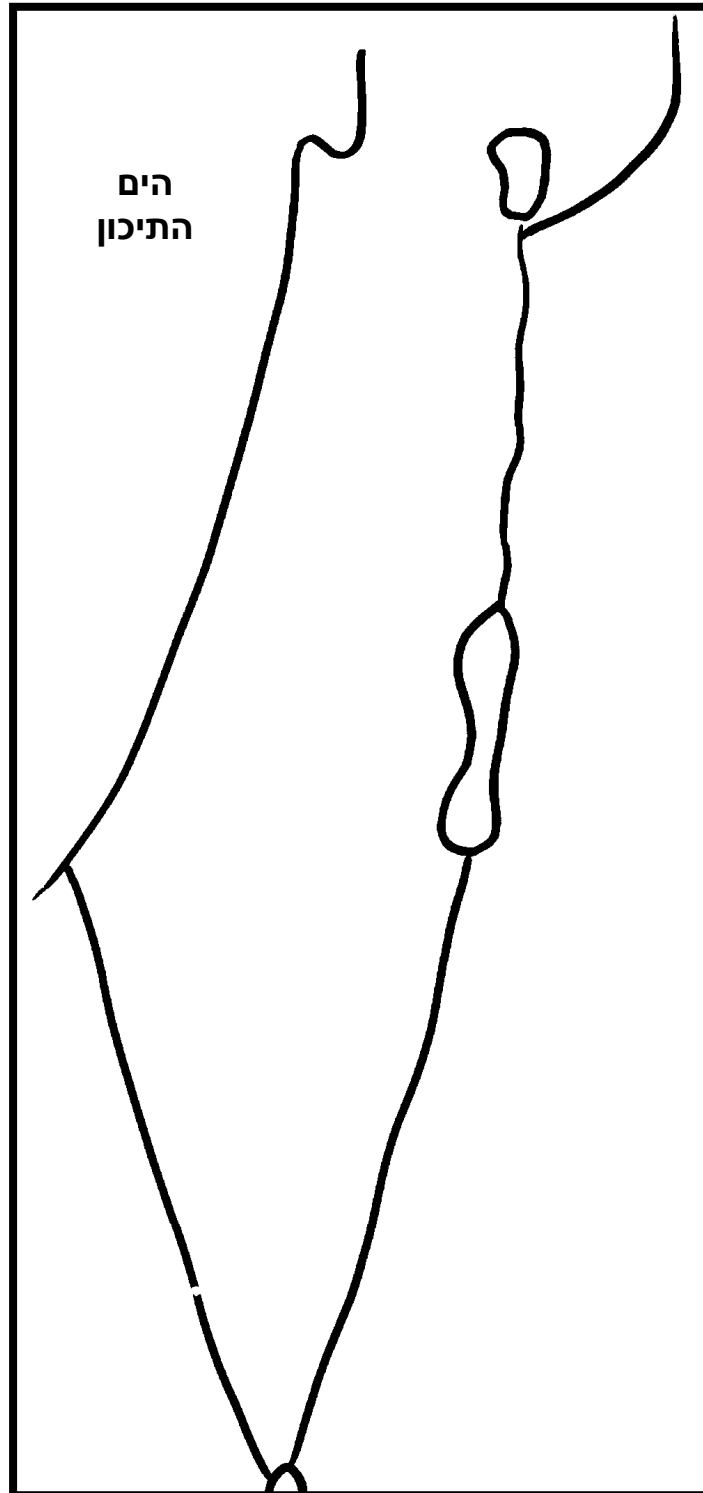
- ים המלח
- תל אביב
- טבריה
- מצרים
- חרמון
- אילת
- ירדן
- הים התיכון
- כינרת
- סוריה
- גלבוע
- פתח תקוה
- כרמל
- בני ברק
- באר שבע
- זכרון יעקב
- ירושלים
- חיפה
- צפת
- נהר הירדן
- לבנון

דף תשובות:

1. זכרון יעקב
2. חיפה
3. צפת
4. ירושלים
5. באר- שבע
6. תל- אביב
7. ים המלח
8. מצרים
9. חרמון
10. טבריה
11. ירדן
12. כינרת
13. סוריה
14. הים התיכון
15. אילת
16. פתח- תקוה
17. בני- ברק
18. הר הכרמל
19. הר הגלבוע
20. לבנון
21. נהר הירדן

מפה מצוירת

עליכם לדעת לצייר את מפת ארץ- ישראל כפי שהיא מצוירת כאן